

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :		Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok ... .. 4 koruny — hal.		Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka ... .. 2 " — "		páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
Na štvrt' roka... .. 1 " — "		Za vydanie zodpovedný	ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		JÁN MOLNÁR, pralát	Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Svolanie krajinského snemu.

V prvom týždni mesiaca júna krajinské zákonodarstvo po dlhej prestávke znovu začalo svoje porady. Budú teda zas válečné zasadnutia, v ktorých odznejú dlhé a krátke reči, predstavené budú interpellácie, návrhy, vypočinití krajinskí vyslanci budú musieť hlasovať a v prvom rade rozhodnúť nad krajinským rozpočtom... Za tým ale, čo bude ďalej? O krajinských záležitostiach ináč dôkladne poučení politici pred pojednávaniami týchto snemových zasadnutí sú bez všetkej rady. Nikdy ešte nebolo tak veľkej neistoty o tom, že páni ministri pracovnej strany čo vlastne žiadajú od krajinského snemu? Ako keby strážili nad dajakými válečnými tajnosťami, tak sedia na ich zaobalených plánoch tí naši ministri. Noviny ničoho nevedia, krajinskí vyslanci vedia ešte menej a v celej krajine není človeka. čo by odpoveď vedel dať na tú otázku, prečo svolali prítomne krajinskú snemovňu, čo budú pojednávať v jej zasadnutiach, aké plány majú ministri, s čím zamýšľajú oblažiť ľud krajinský, aké zákony chcú do života uviesť a či vôbec ku dačomu majú vôľu tí, ktorých vôľa neodolateľnou mocou zdá sa byť v politickom živote, tejto do všestranného válečného zármutku ponorenej krajiny?

Dobre vieme, že je teraz vojna a že páni ministri majú mnoho starostí, že krajinský ľud, kým vojna trvá, netreba viesť do politických bojov. Dobre to vieme, bo veď v záujme celistvosti krajiny a najvznešenejších cieľov dosiahnutia úplného víťazstva nad našimi nepriateľmi, *my sme doniesli najväčšie obeť, keď sme*

sa zriekli pojednávania politických otázok a starali sa o to, aby politická agitácia na kusy nerozdrúzgala tú politickú celistvosť, ktorá jedine k tomu poskytla nám sily, že nevyslovné farchy tejto svetovej vojny znášať a ovládať sme mohli. Táto bezžiznosť a obetavosť ale nemôžu k tomu slúžiť, aby ministri od nášeho, zriedkavými cnosťami obetivosti skvejúceho sa ľudu predpokladať mohli, že on so všetkým musí byť spokojný. V politickom živote počas svetovej vojny nastalo úplné ticho, to ale neznamená, že schvaľujeme všetko, čo sa u nás robí. My teraz nepolitizujeme, to ale neznamená, že všetko tak je dobré, ako je. Naše mlčanie není schvaľovanie, není uspokojenie sa so všetkým. Naše terajšie mlčanie len tolko znamená, že prítomne jedného každého z nás tisíckrát väčšia zodpovednosť tlačí, ako v starom čase blaženého pokoja, keď ohľadom na zahraničie nebolo treba mlčať, keď neodvislá tlač, právo shromažďovania sa a parlament slobodne prevádzaly dozorstvo nad verejnou správou krajinských záležitostí a keď pri svetle verejnosti stávalo sa všetko, čo smerovalo a vplývalo na osud krajiny. Válečný stav do nesmierna zvýšil moc ministerstva, dozorovanie ale na správu krajiny celkom zničil. Všetko sa tak musí stať, ako oni chcú. Nikto nemá slobodného slova, každý je podľný bez protimľuvy pred touto mocou skloniť svoju hlavu.

Dobre! Každý skloňuje svoju hlavu pred touto mocou, celé obyvateľstvo krajiny s oduševnením dá sa spravovať dľa ľubovôle ministrov.

Pýtame sa ale, načo mlčať, keď to není

zapotreby? Prečo do posledného okamženia v neistote ostávať o plánoch, cieľoch a úmysloch?

S mojou vlastnosťou to robím, čo chcem a z môjho jednanja nikomu není som podľžný zodpovednosťou. Krajina ale nie je vlastnosťou vlády a tým menej pracovnej strany. Jestli dačo takého spravujem, čo druhému patrí, z môjho šafárenia musím skladaf počty. Moje plány nesmiem pod riečicou skrývať. Von teda zpod riečice s tými plánami, čo majú slúžiť ku blahu krajiny, aby sme videli, či oni skutočne zodpovedajú nesmiernym obeťam, aké pritomne donáša krajina. Aby sme sa presvedčili o tom, akými zákonmi chcú nás zabezpečiť, že už raz nielen úžerníci, špekulanti, nesvedomití liferanti, pažraví bankári, greizleri blaženosti dosiahnuť môžu v tejto krajine. Aby sme videli, či už raz koniec urobia tomu systému, že kým ceny poľnohospodárskych plodín sú maximované, zatiaľ ceny obchodného tovaru, z poľnohospodárskych plodín dorábaného, slobodne ženú do nesmiernej výšky? Aby sme videli, dokedy môžu slobodne priekupčiť špekulanti, ktorí v týchto tvrdých časoch žiadne obeť nedonášajú a ktorých celý, nesvedomitosťou dosiahly osov považovať treba len za nezaslúžený a trestuhodný dar krajiny? Aby sme videli, dokedy u nás najmenej starať sa budú o poľné hospodárstvo, ktoré najväčšie obeť donáša a následkom nesvedomitej nedbanlivosti patričných kruhov v žiadnom ohľade sa nevyvinuje?

Neideme ale ďalej pokračovať... Mnoho všeličoho mali by sme vidieť, vieme ale, že z toho, čo si najviacej žiadame, nič nebudeme vidieť. Všetky plány a ciele i naďalej ostanú v tajnosti a konečne vysvitne, že nemali ani plánov, ani cieľov a preto mlčali, ako nemí.

Nech ale len mlčia. Kresťanská ľudová strana dá sa do roboty. Budú reči, interpellácie, následkom ktorých príde ku blahonosným uzavretiam, ktoré viacej budú stáť, ako celá práca pracovnej strany. To je, čo očakávame, po čom túžime a čo má byť základom hodnej odmeny za nesmirnu obetivosť kresťanského ľudu.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

Prvá veľká morská bitka svetovej vojny.

Berlin, 2. júna. Dnešné zasadnutie ríšskeho snemu predseda Kaempfer zahájil nasledovnými slovami:

Na severnom mori bola svedená veľká bitka. Naše morské válečné sily teraz po prvý raz sa srazily s hlavnou časťou anglickej morskej moci. Nateraz podrobnejšie zprávy ešte chýbajú, ale už i teraz možno ustáliť, že naše mladé válečné námorníctvo docielilo veľký a pekný zdar. Máme i bôlne ztraty, viac našich pekných lodí v tejto bitke potopili. Predovšetkým smútime nad smrťou našich početných smelých a statných námorníkov, ktorých pamiatku ctíť a oproti ktorým povdačnými byť je našou povinnosťou, lebo svoj život obetovali za vlasť. Ale ztrata našich nepriateľov je o veľa väčšia. Predovšetkým vysvitlo, že naša flotta vie sa postaviť i voči prevažnej morskej válečnej sile Angličanov a vedela vydobíť víťazstvo, za ktoré každému mužovi nášho námorníctva sme vďakou zaviazaní. Preto naše válečné námorníctvo srdečne pozdravujememe. (Súhlas.)

Potom kontreadmirál Hebbingshaus, správca ríšskeho námorníckeho úradu, oznámil, že štátny sekretár námorníckeho úradu hneď na prvý chýr o morskej bitke odcestoval do Wilhelmshavenu.

Dľa dosavadných zpráv — hovoril kontreadmirál — celá naša flotta pre otvorené more pod vedením viceadmirála Scheera, veliteľa flotty, 31. mája s celou anglickou bojovnou flottou, prinajmenej s 34 modernými veľkými loďami stála v boji. Bitka sa pretiahla do 9. hodiny večernej. Po nastatí tmy, v noci stalo sa ešte viac vzájomných útokov medzi križiakami a torpedovými loďami. Výsledkom týchto bojovných skutkov je *náš potešiteľný značný zdar voči nepriateľovi, ktorý bol o veľa silnejší.*

Potom kontreadmirál podal zprávu o ťažkej ztrate anglickej a nepatrnej ztrate nemeckej flotty a vyzdvihol, že jedna časť nemeckých lodí bola prirodzene značne porúchaná, ale hlavné časte flotty vratily sa do prístavov.

Ztraty Angličanov.

Potopená anglická veľká loď «*Warspite*» bola 198 metrov dlhá, 29 metrov široká, obsahovala 28.500 tún, bolo na nej osem 38-centimetrových, štnásť 15.2-centimetrových, dvanásť 7.6-centimetrových kanónov a štyri 4.7-centimetrové kanóny. Loď bola stavaná r. 1913. patrila teda medzi lode najnovšieho typu. Križiak «*Queen Mary*» bol 201 metrov dlhý, 27 metrov široký, obsahoval 28.000 tún, bolo na ňom osem 34-centimetrových, šestnásť 10-centimetrových kanónov a štyri 4.6-centimetrové kanóny. Osobníctvo počítalo 1090 hlav. Križiak bol stavaný r. 1912. Križiak «*Indefatigable*» bol 176 metrov dlhý, 24 metrov široký obsahoval 18.750 tún. Bolo na ňom osem 30.5-centimetrových, šestnásť 10-centimetrových kanónov a štyri 4.7-centimetrové kanóny. Mužstvo počítalo 900 hlav. Križiak bol stavaný r. 1909. Anglická flotta mala štyri pancierové križiaky typu Achilles a síce «*Achilles*», «*Choch-*

rane», «Natal» a «Warrior». Všetky štyri boly stavané roku 1905., každý obsahoval 13.550 tún; na každom bolo šesť 23-centimetrových, štyri 19-centimetrové, štyriadvadsať 47-centimetrových kanónov. Lode «Turbulent», «Nestor» a «Alcaster» boly stavané už počas vojny, ich veľkosť a vystrojenie nie sú známe.

«Berliner Lokalanzeiger» píše: Dosiaľ najväčšia morská bitka skončila sa úplným víťazstvom nemeckej flotty, ačkoľvek nepriateľ čo do počtu bol silnejší. Angličania len s troma veľkými loďami a dvoma pancierovými križiakmi utratili 104.450 tún a do toho počtu nie je zarátané, čo Anglicko v malých križiakoch a torpedových lodach utratilo. Voči tomu ztrata Angličanov je o mnoho väčšia.

Angličania krem toho dosiaľ utratili ešte nasledovné válečné lode (číslo v zátvorke znamená obsah v tonnách):

Válečné lode: «Audacious» (23.000), «King Edward VII.» (16.350), «Triumph» (11.985), «Russel» (14.000), «Bulwark» (15.000), «Formidable» (15.000), «Irresistible» (15.000), «Goliath» (12.950), «Ocean» (12.950), «Majestic» (14.900).

Válečný križiak: «Tiger» (20.000).

Križiaky: «Achilles» (13.550), «Natal» (13.550), «Argyll» (10.850), «Danegal» (9800), «Manmouth» (9800), «Good Hope» (14.100), «Aboukir» (13.000), «Hogue» (12.000), «Cressy» (12.000), «Hawke» (7350), «Warrior» (13.550).

Lahké križiaky: «Caroline» (3750), «Arethusa» (3500), «Amphian» (3440), «Patfinder» (2940), «Hermes» (5600), «Pegasus» (2135).

Anglická úradná zpráva o morskej bitke.

Londýn, 2. júna. Anglická admirálie oznamuje: V morskej bitke utonuly nasledovné lode našej flotty: *Queen Mary, Indefatigable, Invincible, Defiance, Black Prince, Turbulent, Tipperay, Fortune, Sparrowhawk, Ardent.* Iné lode ešte chýbajú.

Ztraty Nemcov.

Nemecká radová loď «Pommern» bola 126 metrov dlhá, 22 metrov široká a obsahovala 13.200 tún. Boly na nej štyri 28-centimetrové, štrnásť 17-centimetrových a dvadsať 88-centimetrových kanónov. Mužstvo počítalo 743 hláv. Loď bola stavaná r. 1905. Loď «Frauenlob» patrí do triedy menších križiakov. Bola 104 metre dlhá, 123 metrov široká a obsahovala 2700 tún.

Stručný prehľad najnovších válečných udalostí.

Uhorsko-rakúske hrdinské čaty po zaujatí pohraničných pevností nepriateľa neustále napredujú na území Talianska. Dľa úradnej zprávy 4. júna vydanéj naše čaty v bojoch 3. júna svedených zajaly 5600 Talianov, medzi nimi 178 dôstojníkov, ukoristily tri kanóny, 11 strojových pušiek a 126 koní.

Rusko, aby oblahčilo ťažké polozenie Francúzov pri Verdune a Talianov, ktorí pred uhorskými a rakúskymi čatami prinútení sú vždy ďalej cúvať, pozdĺž Dnjestra, na južnom toku Strypy, severozápadne od Tarnopola a vo Volhynii pustilo sa do novej ofenzívy, ktorú začalo so živou delostreleckou činnosťou, posiaľ ale bez všetkého výsledku, Rusko vôbec nachodí sa v najväčšom finančnom zmätku. Všetky jeho pokusy, aby k pokračovaniu vo vojne dostalo značnú požičku, celkom sa zmarily. Konečne Spojeným Štátom Severnej Ameriky nabídl, že im na 25 rokov do zálohu dá Siberiu, aby za ten čas využiteľovali všetky tamojšie bane a za to Rusku daly požičku vo veľkej zásobe zlata, muníciu, kanóny a iné potrebné válečné vystrojenie. Amerika udajne prijala toto nabídnutie. Ako sa to srovnáva so snahami Wilsona za uvedenie svetového pokoja?

Nemecké čaty pred Verdunom zaujaly opevnenú dedinu Damlonp, zajaly 500 Francúzov a ukprištily 4 strojové pušky. Pri srážke s anglickými čatami zajaly 266 Angličanov a boly by ich aj viacej zajaly, keby neboli utiekli.

Turecko v Armenii na celom fronte ruské čaty vždy ďalej núti k cúvaniu. Výhľady sú, že v krátkom čase zpätzaujmú Trapezunt a Erzerum. Nikolaj Nikolajevič teda, ako hlavný veliteľ, aj tu zas utrpí ťažkú porážku.

Dľa najnovších anglických zprávy v morskej bitke pri Skagerraku Angličania utratili válečné lode obsahu 190.980 tún, 201 kanónov, 33 guľometových lodí, 35 torpedoborcov. Z loďného osobníctva prišlo o život asi 6500 námorníkov, medzi nimi skoro všetci dôstojníci ponorených lodí.

O ďalších udalostiach svetovej vojny podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Talianom.

O udalostiach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

27. mája. Ku skupine opevnení Arsiera prináležiace pancierové ochranné dielo Cassa Ratti, od Barcaroly bežprostredne na juhozápad ležiacu cestu zatvárajúca pevnosť, je v našich rukách. Albin Mlaker, poručík 14. sappórskeho batailona so svojimi vojakmi bez ohľadu na prudkú, z oboch strán na tento bod nameranú palbu, vnikol do pevnosti, zajal nepriateľských sappórov, ktorí pevnosť chceli vyhodit do povetria a takto ukoristil 3 neporúchané ťažké pancierové mažiare a dva lahké kanóny.

28. mája. Od Asiaga na sever naše čaty dostaly do svojej moci Monte Moschiece. Na pohraničných svahoch, od Suganského údolia na juh naše čaty postúpily až na Cima Maora.

Počet na priestore útoku ukoristených kanónov zvýšil sa na 284.

Na Monte Siefe a na Krne útoky nepriateľa sme odrazili.

29. mája. Na opevnenom území okolo Asiaga naše čaty pri Padue prešli cez údolie Assy, pri Canove od-

dôležitú pevnosť Punta Corbin stojíme v zavretom fronte. Sily, ktoré cez potok Posina postúpily napred, zaujaly Monte Priatora.

Novšie zúfalé pokusy Talianov, aby nám vyrvali naše posície od Bettale na juh, *boly marné*.

Za polmesiaca, ktorý uplynul od počiatku nášho

Medzi rumami, Talianmi rozstrelanej Gorice.

razily nepriateľa a rozšírily sa na južných a východných stranách údolia.

Druhé naše čaty po premožení pevnosti Monte Interrotta, vzaly do svojej moci výšiny od Asiaga na sever.

Ďalej na sever Monte Zebio, Monte Zingarella a Corno di Campo Bianco sú v našich rukách.

V údolí hornej Posiny Talianov po húževnatom boji odohnali sme z ich posícií od Bettale na juh a na západ.

30. mája. Včera sa nám dostala do rúk pancierová pevnosť Punta Corbin. Od Arsiera na západ naše oddelenia vynútily priechod cez potok Posina a do svojej moci vzaly výšiny vypínajúce sa na južnom brehu. Štyri prudké útoky Talianov na naše posície od Bettalo na juh sme odrazili.

31. mája. Naša válečná sila, ktorá pod vedením jeho cis. a kráľ. výsosti generálobersta arcikniežata Eugena z Tyrolska postúpila napred, zaujala Arsiero a Asiago. Na priestore od Asiaga na severovýchod naše čaty odohnali nepriateľa z Gallia a útokom dobily jeho výšinové posície od Obke na sever. Monte Baldo a Monte Siara sú v našej moci. Od Asiaga na západ, počnúc od priepasti Assa na juh po zaujatú

útočenia, zajali sme 30.388 Talianon, medzi nimi 694 dôstojníkov a ukoristili sme 299 kanónov.

Dnes ráno viac našich morských lietadiel hodilo početné bomby na nádražie v San Giorgio di Nogara a na tamojšie vojenské osady. V budove nádražia spozorovali sme štyri treffery.

Vojna proti Rusom a na Balkáne.

Uhorsko-rakúsky hlavný válečný stán o udalostach bojišta proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

27. mája. *Ruské bojište*: Niet novej udalosti.

Juhovýchodné bojište: Taliani pri Ferasi pokúsili sa v obciach na severnom brehu Vojusy drancovať, ale naše patroy ich odohnali.

28. mája. *Ruské bojište*: Niet významnejšej udalosti.

Juhovýchodné bojište: Pri dolnom toku Vojusy s talianskymi patrolmi sú srážky. Položenie je nezmenené.

29. mája. *Ruské bojište*: Väčšia ruská sila v posledné dni pokúsila sa, aby sa bežnými zákopami a sappórskymi dielami sblížila ku nášmu bessarábskemu frontu. Palba našich batterií a prístrojov na hádzanie

mín prácu nepriateľa zmarila. Ináč niet významnejšej udalosti.

Juhovýchodné bojište: Panuje tichosť.

30. mája. *Ruské bojište:* Vedú sa živšie delostrelecké boje, zvlášte na bessarábskom fronte a vo Volhynii. Ináč niet významnejšej udalosti.

Juhovýchodné bojište: Panuje tichosť.

31. mája. *Ruské bojište:* Živšia bojovná činnosť na bessarábskej hranici a vo Volhynii trvá ďalej.

Juhovýchodné bojište: Od dolnej Vojusy na sever naše čaty odohnaly talianske patroly. Položenie je nezmenené.

Nemecko-ruská vojna.

Hlavný válečný stán nemecký o udalostiach bojišta proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

27. mája. *Východné bojište:* Od Kekkau na juh

29. mája. *Vých. a balkánske bojište:* Niet nič nového.

30. mája. *Východné bojište:* Od Lipska na juh nemecké oddelenia postúpili napred cez Sčaru a zničily jednu ruskú posíciu s opevnenými domami.

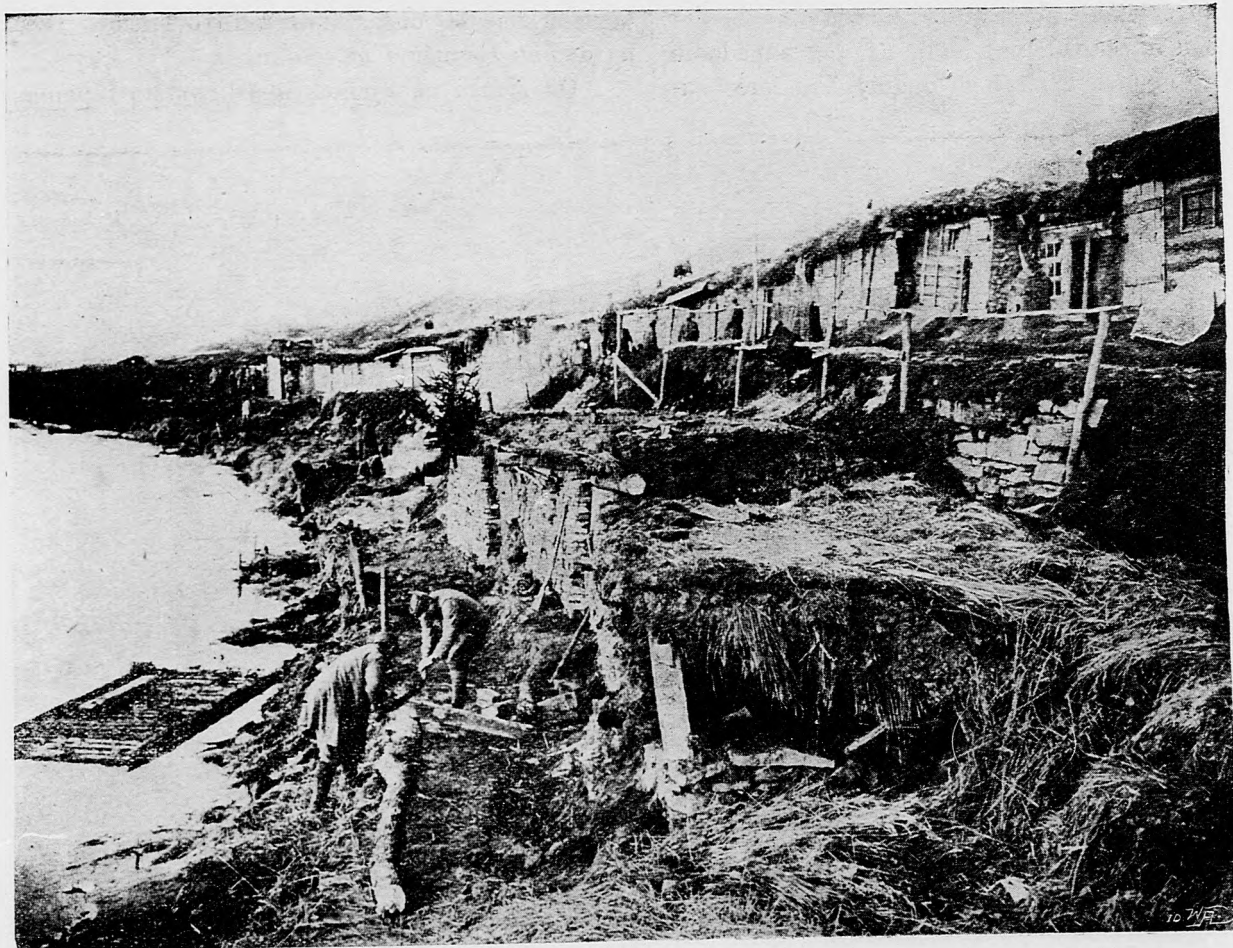
Balkánske bojište: Nemecké a bulharské vojská tým cieľom, aby sa zabezpečili proti prekvapeniam, ktoré antantské čaty majú patrne v úmysle, v súvisi s týmto obsadili dôležitý priesmyk Rupel a Strume. Naša prevaha slabé grécke stráže prinútila utiahnuť sa; ináč grécke suverenné práva ostali nedotknuté.

31. mája. *Vých. a balk. bojište:* Zvláštnej udalosti nebolo.

Z bulharského bojišta.

Sofia, 28. mája. Hlavný válečný stán bulharský 27. mája vydal nasledovnú úradnú zprávu:

Oddelenia našich v údolí Strumy operujúcich čiat postúpili zo svojich posícií a obsadili južný východ z priesmyku Rupel, ako aj pripojujúce sa výšiny na ňom a západnom brehu rieky strumy.

Posícia pozdĺž Strypy.

z príležitosti jedného nášho zdarného patrolového podujatia zajali sme niekoľko mužov.

Balkánske bojište: Niet zmeny.

28. mája. Niet zmeny. Na okolí Slonima v povernom boji sostrelili sme jedno ruské lietadlo. Jeho cestovateľov — dvoch ruských dôstojníkov — sme zajali.

Balkánske bojište: Významnej udalosti sa nestalo.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostiach západného bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

27. mája. Od kanála Labassée na sever jedna naša

patrola pri Festhuberte vnikla do nepriateľskej posície, tam zajala mužov a bez ztraty sa vrátila.

V Argonnách bol živý mínový boj, v ktorom zátky nepriateľa vo väčšej šírke sme rozvávali. Francúzi krom niekoľko zajatcov útrátili početných mŕtvých a ranených.

Na ľavom brehu Maasu Francúzi, počnúc od polnoci, urobili prudké útoky na Cumiéres. Priečhodne podarilo sa im vniknúť do južného kraja dediny. Počas ich vytisnutia 53 mužov sme zajali.

Na pravom brehu Maasu na južnom kraji thiaumontskej hory podarilo sa nám postúpiť až po výšiny. Proti tomuto pokúsené útoky Francúzov naša delostrelecká palba už v zárodku udusila. Od pevnosti Douaumont južne proti našim novozaujatým posíciám urobený útok sa úplne zmaril.

V bojoch svedených od pevnosti na západ a na juh od 22. mája v zajatcoch dovezli sme 48 dôstojníkov a 1943 mužov.

28. mája. Nemecké výskumné oddelenia v noci na viac bodoch frontu vnikli do nepriateľských čiar. — V Champagni zajali sme asi sto Francúzov.

Od Maasu na západ nepriateľ na juhozápadnom úbočí Mort Homme a v blízkosti dediny Cumiéres na-

padol naše posície. *Všade s veľkými jeho ztratami sme ho odrazili.* Od rieky na východ bol prudký delostrelecký boj.

29. mája. Nepriateľské monitory, ktoré sa blížili ku morskému brehu, naša delostreľba odohnala.

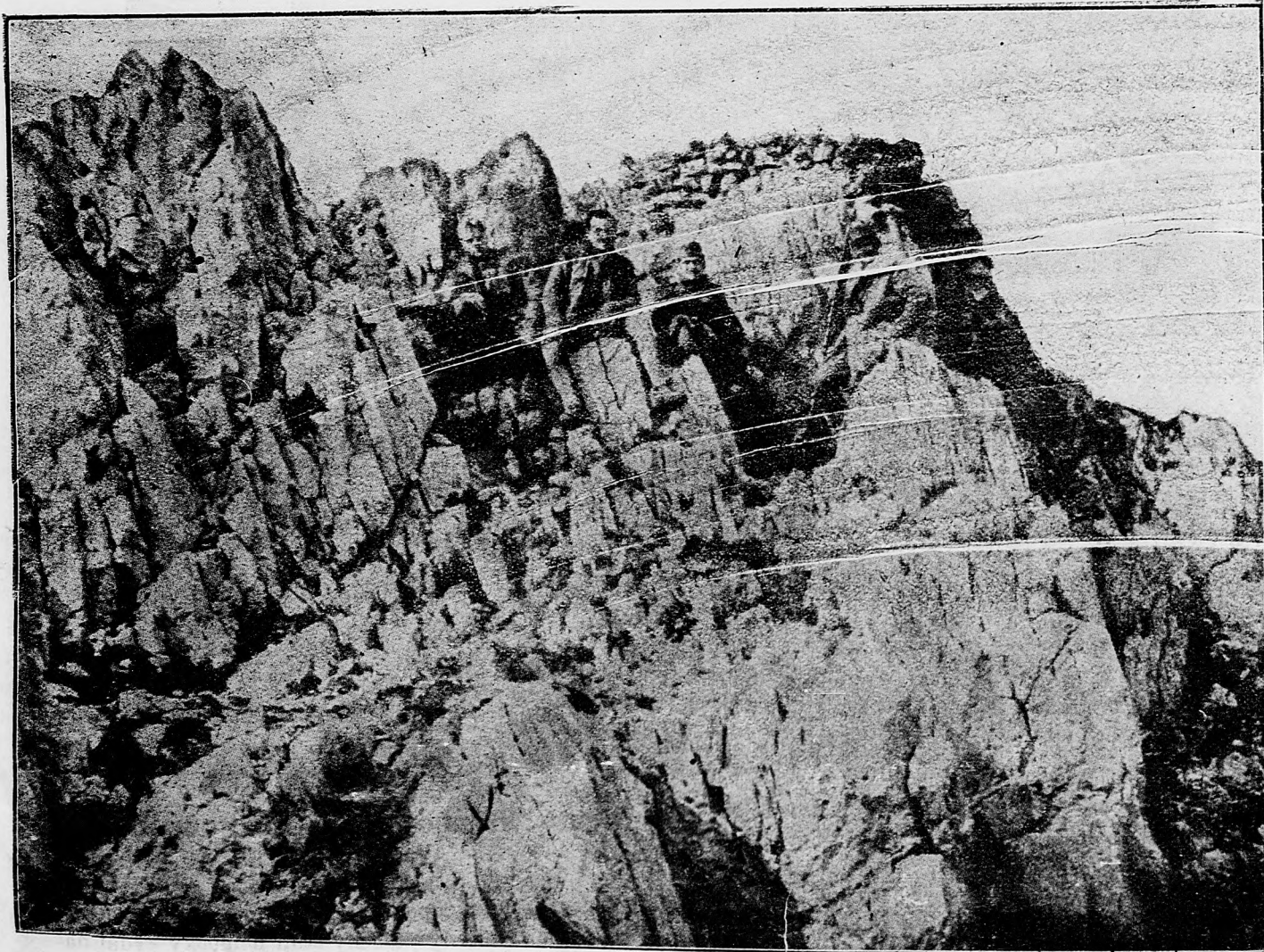
Na lietadlište pri Furnesi nemeckí letúni zdarne hodili bomby.

Na oboch brehoch rieky Maas delostrelecký boj s neklesajúcou prudkosťou trvá ďalej. Dva slabšie útoky Francúzov na dedinu Cumiéres *sme ľahkým spôsobom odrazili.*

30. mája. Na fronte medzi kanálom La Bassée a Arrasom bola živá palba. Mesto Lens a aj jeho vonkajšie predmestia stály znova pod palbou. Na okolí Souchezu a od Tahure na juhovýchod slabé nepriateľské výpady sa zmarily.

Na odseku od výšiny č. 304. až po rieku Maas bola stupňovaná bojovná činnosť. Od Rois de Corbeaux a od hory Cumiéres na juh *nemecké čaty v celej šírke dobili francúzske posíce medzi južným štítom Mort Homme a dedinou Cumiéres.* V neranených zajatcoch dovezli sme 30 dôstojníkov a 1313 mužov. Dva útoky na dedinu Cumiéres sme odrazili.

Od Maasu na východ miestnym postúpením opra-

Tyrolské vrchy, dejište víťazstva našich hrđinských čiat.

vili sme v thiaumontskej hore novozaujatý front. Vzájomná palba tu časom dosiahla najväčšiu prudkosť.

Naši letúni večera večer pred Ostende dla spozorovania výsledne napadli jeden roj nepriateľských torpedoborcov. Jedon anglický biplan po povetnom boji pri St. Eloi sa srútil; lietadlo našou delostreleckou palbou sme zničili.

31. mája. Nepriateľské torpedové lode, ktoré sa blížily ku morskému brehu, palba nášho delostrelectva odohnala.

Na odseku medzi kanálom La Basée a Arrasom živá delostrelecká činnosť trvá ďalej. Pri Neuve Chapelle a odtiaľ na severovýchod podujatia nemeckých patrol maly zdar. Zajali sme 38 Angličanov, medzi nimi jedného dôstojníka, ukoristili sme jednu strojovú pušku.

Od Maasu na lavo očistili sme od nepriateľa krovie a kríky od dediny Cumbieres na juh, pričom traja dôstojníci a 88 mužov sa nám dostalo do rúk. Z príležitosti útoku dňa 29. mája v lesiku Ceurette ukoristili sme jedon vmurovaný loďný kanón, 18 strojových pušiek, viac prístrojov na hádzanie mín a početný iný válečný materiál.

Na oboch brehoch Maasu činnosť delostrelectva je aj ďalej veľmi živá.

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angličanom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

26. mája. *Mezopotámsky front*: Nebolo zmeny.

Kaukazský front: Miestne delostrelecké boje a nepatrné srážky medzi výskumnými oddeleniami.

Dardanellský front: Dve nepriateľské lietadlá, ktoré preletely ponad Sed il Bahr a ponad morské užiny, prinútené boly následkom palby nášho delostrelectva v smere Imbrosa odletet.

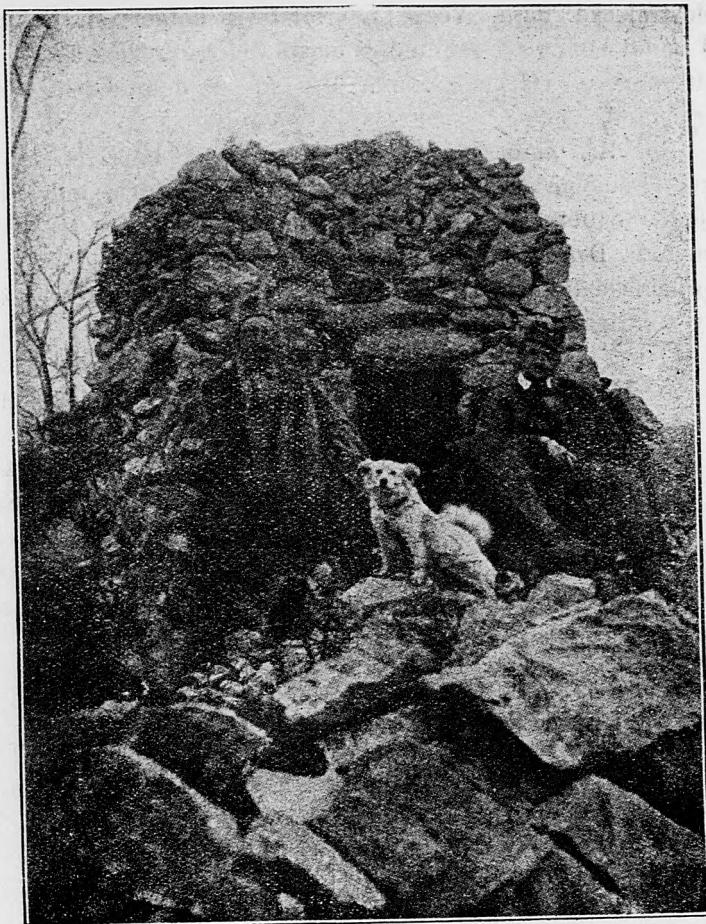
Naše delostrelectvo účinnive bombardovalo jedno lietadlo na ostrove Ksaste a vzalo pod účinnivú palbu tamojšie a na ostrove Hokki nachodiace sa pozorovacie stanice. Takmer všade, kam naše náboje zaletely, dla nášho pozorovania, v krytých posíciach staly sa aj výbuchy.

Z ostatných frontov dôležitej zprávy neprišlo.

27. mája. Z rozličných frontov niet čo významného oznámiť.

28. mája. *Mezopotámsky front*: Nebolo zmeny.

Kaukazský front: Na pravom krídle boje medzi výskumnými oddeleniami. Prekvapujúci útok nepriateľa proti našim napred potisnutým posíciam sa zmaril. Zajali sme niekoľko mužov. V centre ticho. Na ľavom krídle protiútokom sme odohnali nepriateľa, ktorý bol obsadil jednu časť našich predných posícií, a ukoristili sme väčšie množstvo pušiek a technický válečný materiál.

Válečný pes na talianskom fronte pred chalupou zo skaly.

Jedno nepriateľské lietadlo, ktoré preletelo ponad Gallipolský polostrov, v smere Imbrosa letelo späť ako náhle zbadalo, že z našej strany vyletel jedon lietací stroj. Jednu torpedovú loď, ktorá sa zjavila v blízkosti ostrova Koesten, našou palbou sme odohnali. Dva monitory a niekoľko torpedových lodí nato začalo bezvýslednú palbu proti nášmu delostrelectvu na okolí ostrova. Ponevác ale naša odpovedajúca palba monitor trafila, všetky nepriateľské lode zastavily palbu a odplávaly.

Z ostatných frontov významného chýru neprišlo.

29. mája. *Mezopotámsky front*: Na odseku Felahie, a pravom brehu Tigrisa naše delostrelectvo umlčalo dva nepriateľské kanóny. Tu sme ukoristili 17 vozov s koňmi, ďalej pri jednom náhlom útoku zajali sme 24 Angličanov.

Kaukazský front: Na pravom krídle a v centre boje patrol. Na ľavom krídle nepatrné boje.

V odseku Smyrny naše delostrelectvo prinútilo odletet tri nepriateľské lietadlá.

Niekoľko nepriateľských válečných lodí za čas bez účinku páliło na úbočia od ostrova Koesten na západ, potom sa utiahly.

Na ostatných frontoch polozenie je nezmenené.

30. mája. *Mezopotámsky front*: Niet zmeny.

Kaukazský front: Odohnali sme nepriateľské výskumné stĺpy, ktoré sa nepriateľ usiloval napred potisnúť proti našim posíciam. Na ľavom krídle len miestne

delostrelecké boje. Včera nepriateľské lietacie stroje 30 bomb hodily na jednu časť mesta Smyrny. Niekoľko ľudí zomrelo, viaceri boli ranení a so pár domov bolo porúchané.

Dňa 27. mája pri El Arisi zjavila sa nepriateľskými lietacími strojmi sprevádzaná torpedová loď. Z jedného lietacieho stroja shodené bomby ranily sedem ľudí. Dva naše lietacie stroje pri El Arisi napadly nepriateľské lietacie stroje, so zdarom ich bombardovali a strieľaly na ne zo strojových pušiek.

Vojna na mori a v povetří.

Utok nemeckých letúňov.

Berlin, 27. mája. Úradná zpráva :

V noci s 25. na 26. mája jeden nemecký lietací roj znova bombardoval stanicu ruských letúňov Papeholm na ostrove Ösel ; docielil treffery zväčša vo válečných šopách. Napriek prudkej palbe všetci letúni sa neurazení vrátili.

Nota Spojených Štátov v záležitosti habania pošty.

Berlin, 30. mája. (Bezdrôtový telegramm newyorského zprádodajcu Wolffovej agencie.) Dľa washingtonskej zprávy tón noty, ktorú vláda Spojených Štátov poslala v záležitosti habania pošty zo strany Anglicka a Francúzska, je ostrejší než tón všetkých dosavadných not a nazdávajú sa, že zle padne Anglicku a Francúzsku, lebo pochybuje v ich úprimnosti a ohradzuje sa proti pokračovaniu, ktoré sledujú ohľadom poštových zásielok, odvoláva sa na právne, Francúzmi a Angličanmi podané príklady. Angličania a Francúzi aj sami ustáľujú, že ich nepriatelia Nemci ešte aj na loďach vojnu vedúcich štátov najdenú poštu šetrili. Parolod «Florida» pristavil nemecký pomocný križiak «Eitel Fridrich», ale s poštou neutrálov zachádzal v smysle medzinárodného práva, čo francúzska a anglická vláda aj sama uznala. Časopisy vyzdvihujú nasledovné body noty :

Vzhladom na neprijateľné pokračovanie, ktoré anglické a francúzske vrchnosti používajú, keď prekazujú poštovú premávku Spojených Štátov a iných neutrálnych štátov, ako aj poštovú premávku Spojených Štátov a s antantom v nepriateľskom pomere nachodiacich sa štátov, vláda Spojených Štátov nemôže ďalej trpeť z tohto pochádzajúce škody. Keby pristala na takéto nezákonné machinácie, otvorila by cestu vojnu vedúcim stránkam, aby dľa ľubovôle mohli urážať medzinárodné právo poukážuc jednoducho na vojenskú potrebnosť.

Nota končí sa nasledovne : Vládu Spojených Štátov upokojí len to, keď sa anglická a francúzska politika celkom zmení a úplné práva Spojených Štátov budú zabezpečené.

Majna-Frankfurt, 30. mája. «Frankfurter Zeitung» oznamuje z New-Yorku : Ohradzujúcu sa notu Wilsona v otázke pošty podporuje celá tlač, ale pochybujú v

tom, že by bolo možno očakávať bezprostredný zdar. Jednotlivé časopisy tvrdia, že anglicko-americká smluva o volenom súde prekazí každé také opatrenia, ktoré by boli ostrejšie, než puhé zamenenie noty.

New-York, 30. mája. (Bezdrôtový telegramm zastupiteľa Wolffovej agencie.) Washingtonské zprávy v súvisi s ohradzovaním sa Spojených Štátov u londýnskej a parížskej vlády proti habaniu pošty, konštatujú, že Spojené Štáty severo-americké pravdepodobne už za krátky čas urobia ďalší energický krok v záležitosti hádných otázok s antantom. Úradné kruhy so dňa na deň väčšmi sa presvedčujú, že Nemecko chce zachovať svoj sľub v otázke vojny podmorských lodí bez toho, že by toto urobilo závislým od pokračovania Spojených Štátov voči antantistom. Následkom toho Spojené Štáty sú v tom položení, že v otázke blokády môžu zakročiť voči antantistom bez toho, že by vzbudily domnenie, jako by držanie sa Nemecka prikývilo kroky Ameriky.

Potopené parníky.

Londýn, 28. mája. Agencia Lloyds oznamuje : Taliansky 122-túnový parník «Ercolo» na Stredozemnom mori podmorská loď potopila.

Londýn, 28. mája. Anglický 6809-túnový parník «El Argentino» a taliansku 1856-túnovú plachtovú loď «Australia» potopili.

Londýn, 28. mája. Agencia Lloyds oznamuje : Anglický parník «Dennewood» (1221 tón) potopili, mužstvo zachránili.

Londýn, 28. mája. Reuterova kancelária oznamuje z Toulona : Mužstvo talianskej plachtovej lode «Larida» tu vyložili na breh. Loď potopila nemecká podmorská loď.

Basel, 31. mája. Dľa zpráv časopisov na Stredozemnom mori minulý týždeň podmorské lode potopily 13 parníkov.

Algir, 30. mája. (Agencia Havas.) Na západnej časti Stredozemného mora jedna podmorská loď bez zástavy potopila anglický parník «Irinkby». 26 matrozov zaviezli do Algira. Matrozí hovoria, že na tých istých vodách ešte dva anglické parníky potopovali.

Veľká bitka na severnom mori.

Berlin, 1. júna. Wolffova kancelária oznamuje :

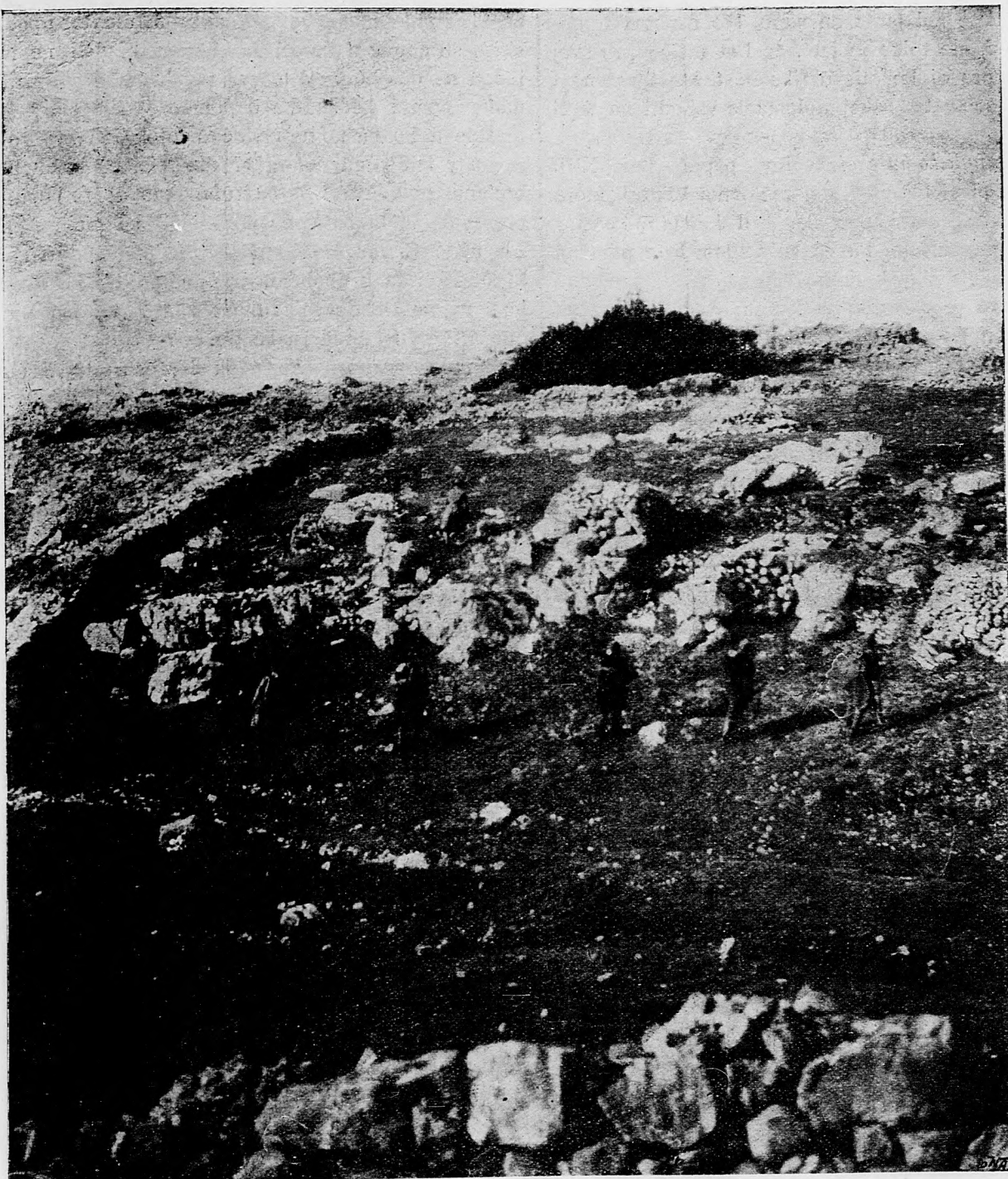
Naša flotta pre otvorené more dňa 31. mája srazila sa s hlavnou časťou anglickej flotty, ktorá čo do počtu bola v značnej presile. Popoludní a v noci vyvinuly sa ťažké, pre nás zdarné boje medzi Skagerrakom a predhorím Horn.

Nakoľko je dosiaľ známo, zničili sme veľkú váiečnú loď «Warspite», križiaky «Queen Mary» a «Indefatigable», dva pancierové križiaky, ktoré pravdepodobne prináležaly ku triede Achilles, jeden malý križiak, nové torpedoborce, vedúce lode «Turbulent», «Nestor», «Alcaster», početné torpedoborce a jednu podmorskú loď. Aj početné iné veľké váiečné lode boli ťažko porúchané, medzi iným váiečnú loď «Marlborough» trafily torpedá.

Z našej strany nepriateľ potopil malý križiak «*Wiesbaden*» a loď jeho veličenstva «*Pomern*». Osud jeho veličenstča lode «*Frauenlob*» a niekoľko torpedových lodí je neznámy. Flotta pre otvorené more dnes vplávala do našich prístavov.

Náčelník admirálskeho štábu.

ku vojne a aby odstránil to zlo, ktoré je nevyhnutným následkom tejto prípravy». Nebezpečie vojny nepominulo ani napriek dojímavým slovám pápežovým. Napoleon vo svojom 28. júla datovanom liste pápeža ubezpečil o svojej detinskej láske a holde naproti sv. stolici a vznešenému nástupcovi sv. Petra. Kráľ Vilhelm 29.

Naše víťazné čaty na talianskej hranici.

Pápeži v službe pokoja.

Pri vypuknutí nemecko-francúzskej vojny pápež Pius IX. pruskému kráľovi Vilhelmovi I. a francúzskemu cisarovi Napoleonovi III. dňa 22. júla r. 1870. poslal list totožného obsahu, v ktorom písal, že je hotový urobiť všetko, čo môže, «aby videl zmiznutie priprav

júla písal pápežovi, že pokoj síce nenarušil on, kráľ Vilhelm, lež Napoleon, ale preto hotový je složiť meč, jestli ho Napoleon ubezpečí o svojom úprimnom, pokojnom cíte a garantuje, že sa proti pokoju Európy podobný útok nabudúce nezopakuje. Táto odpoveď, v protive s odpoveďou francúzskeho cisára, ktorú francúzska vláda osnovala, veľmi účinkovala na pápeža.

Počas vojny Španielska a Spojených Štátov Severnej Ameriky pápež Lev XIII. trikrát nabídl sprostredkovanie pokoja, ale jeho nabídnutie s chladnou zdvorilosťou odmietli, ďakujúc mu za jeho ľudomilnú snahu.

S podobným nezdarom skončila sa i snaha pápeža Leva XIII. smerujúca ku zastaveniu vojny *Abyssinie a Talianska*, keď pápež abyssinskemu negušovi Menelikovi poslal list. Ešte ani teraz nevedno, kto osnoval Negušovu odpoveď, ale tolko je isté, že list nielen pre svoj obsah, lež i pre diplomatickú šikovnosť, ktorá sa v ňom javila, v kruhoch vatikánskej diplomacie vzbudil najväčší obdiv.

Počas *anglicko-burskej* vojny pápež Lev XIII. vlastnoručne písal list anglickej kráľovnej Viktorii, ktorá pápeža ešte za mladi poznala, keď Joachim Pecci v Brüsseli bol nunciom. Pápež vo svojom liste ponukol kráľovnej svoje služby k zastaveniu vojny, ale kráľovná Viktoria krátko pred svojou smrťou odpovedala pápežovi, že ačkoľvek aj jej vreľou túžbou je koniec urobiť vražednej a zráplnej vojne v južnej Afrike, toto predsa nemôže urobiť, lebo ústava jej vlasti nedovoľuje, aby kráľovná v smysle pápežovho listu vplývala na vládu.

Keď medzi *Rakúsko-Uhorskom a Srbskom* vypukly zápletky, vtedy sa pápež Pius X. prichytil k podobnému pokusu. Kým sa však pápež Pius IX. a Lev XIII. obídením kabinetov obrátili bezprostredne k panovníkom vojnu vedúcich štátov a takto ich akcia bola súkromného charakteru, zatiaľ Pius X. svoje štátne sekretárstvo poveril pokračovaním. Kardinál štátny sekretár Merry de Val 29. júla 1914. s presnými a podrobnými úpravami pápežovými išiel na rakúsko-uhorské veľvyslanstvo a vyjednával s vatikánskym veľvyslancom kniežatom Schönburg-Hartsteinom. Pápež Pius X. prirodzene aj jeho veličenstvu kráľovi Francovi Jozefovi poslal vlastnoručne písaný list, v ktorom upovedomil panovníka o tých úpravách, ktoré dal svojmu štátnemu sekretárovi a prosil jeho veličenstvo kráľa Franca Jozefa, aby podporoval snahy vatikánskeho štátneho sekretára. Pápežova snaha o pokoj sa však zmarila následkom mobilisovania Ruska a následkom tej snahy antantistov, že za každú cenu započnú vojnu.

Terajší Pápež svätý otec Benedikt XV. od prvého okamženia, čo nastúpil na trón pápežský, neustále pracuje na tom, aby medzi mocnosťami vojnu vedúcimi zastavené bolo neľudské krviprelievanie a utvorený bol stály svetový pokoj.

Hrdinský skutok vojenského kňaza.

Zo Zlatej knihy armády.

Úradné zprávy už mnoho hovorily o sebaobetavom konaní povinnosti a o neohrozenosti na bojištach slúžiacich kňazov, ale i medzi týmito prípadmi vyniká hrdinský skutok, ktorý Zlatá kniha armády zvečnila v nasledovných riadkoch:

Pekný príklad sebaobetavej lásky a dojímavý dôkaz šľachetnosti povolania a odvážlivého rozhodnutia podal

rezervný vojenský kňaz, ku. 26. spoločnému peš. pluku ostrihomskému pridelený plukovník kaplán dr. Desider Lukáts.

26. spoločný peší pluk stál pri Sane. Protejsí breh rieky pevne držal nepriateľ, jeho švarmlínie ležaly v znamenite volených, dávno základne vybudovaných pozíciách, z ktorých celý predný priestor bolo možno zaplaviť palbou pechoty. V dobrom úkryte, upodozrievave, striehnuc a ku srážke hotoví hľadeli nepriatelia jedon na druhého. V tomto tiesnivom očakávaní naši náhle počuli bedákanie o pomoc volajúceho; bol to hlas jedného nášho nešťastného vojaka, ktorý s páľčivou ranou v tele pred nepriateľskou ciarou ležal na slobodnom poli. Ačkoľvek súdruhovia už dobre počuli jeho prosenie, čo tu bolo možno robiť? Ist mu na pomoc! Ale ako? Či mu možno poskytnúť pomoc dost zavčasu a vôbec či sa k úbohému ranenému možno dostať — bez najmenšieho výhľadu na zdar? Za jasného dňa opovážiť sa ísť pred ruské pušky?

Bedákanie raneného však neprestávalo a súdruhovia sa len radili a rozmýšľali. Potreba pomoci rástla. s hodiny na hodinu a naši v streleckej zákope nevedeli prísť ku žiadnemu rozhodnutiu. A predsa — dôvodenie múdrych a obozretných odrazu prestalo, lebo medzi časom volakto bez toho, žeby sa bol mnoho spytoval alebo že by mnoho bol rozmýšľal, pohol sa ku bedákajúcejmu. Ten volakto bol duchovný, statný vojenský kňaz, ktorý aj dotiaľ všetky nehody, potreby a strádania sdieľal so svojou čatou. Ovečka jeho stáda dostala sa do ťažkej núdze, dobrý pastier teda nemeškal úbohému, opustenému ísť ku pomoci v ťažkej chvíli. Jeho šľachetné smýšľanie pohlo ho k činu, kým sa ľudia malej viery zdĺhave radili. Bez odkladu sa rozhodol a chladnokrvne a opatrne prichytil sa k činu. Skoro našiel príhodné miesto, kde mohol prebrodiť vodu bez toho, aby sa bol vystavil nebezpečeniu bez cieľa a čosi-kamsi bol na protejskej strane rieky.

Lenže ešte len teraz nasledovalo to najťažšie: aby sa totiž nepozorovane mohol prikradnúť ku ranenému. K zemi tesno stúlený pomaly vždy bližšie a bližšie liezol a vliekol sa od jednej hrudy ku druhej veľmi obozretné. Konečne bol pri cieľi! Ako sa tešila jeho drahá otcovská duša, keď úbohému opustenému mohol povedať posmeľujúce slová, keď mu mohol poskytnúť útechu! Ako duchovný pastier, ako súdruh obživoval ochabujúceho a nádej kvapkal mu do srdca, vyliečil jeho chorú dušu, neopustil ho, lež sľúbil mu isté vyslobodenie, akonáhle noc spustí svoj ochranný plášť.

Príklad vojenského kňaza mal mimoriadny účinok na mužstvo: dvaja poddôstojníci sa hneď podujali k ťažkej úlohe a verný pastier s radosťou videl, že ho jeho stádo nasleduje. Dvaja poddôstojníci pohli sa s podobnou opovážlivosťou a obozretnosťou a ich podujatie bolo korunované zdarom. Kňazov sľub neostal prázdny slovom: raneného skutočne priniesli a zachránili.

Vojenský kňaz, ktorého osobná neohrozenosť a opovrhovanie smrťou bolo spojené s najšľachetnejším

plnením povinnosti duchovného otca, bol vyznačený dôstojníckym odznakom Červeného Kríža druhej triedy s válečnou ozdobou.

Celý starolubovenský okres za podolinské katolíckeho hl. gymnásium.

Za starovesským okresom, ktorý pozostáva z 33 obcí, teraz i obecnosť celého starolubovenského okresu, ku ktorému prislúcha 21 obcí, k ministrovi náboženstva a výučby, ku provinciálovi Piaristov a ku hlavnému direktorovi stredných škôl obrátilo sa s tou prosbou, aby podolinské katolíckeho hlavné gymnásium, stojace pod vedením Piaristov, tá jediná stredná škola a jediný vyšší kultúrny ústav dvoch ináč opustených a len mačošsky zaopatrených okresov, aj naďalej bolo ponechané v Podolinci.

Prosbu podpísali nasledujúci:

Ján Csumitta, prepoš a dekan-farár starolubovenský; Ján Kaesur, rýchtár starolubovenský; Arpád Trompler, notár starolubovenský; dr. Jozef Rázsó, okresný sudca; Ján Inczinger, uh. kráľ. poštar starolubovenský; Alfred Probstner, ministerský radca; Béla Horti, hlavný slúžny starolubovenský; Schnek, okr. notár starolubovenského okolia; Julius Janovitz, predseda židovskej náboženskej obce; Gejza Medgyesi, čestný hl. slúžny starolubovenský; Viktor Czernecky, Ján Legnavszky, rýchtár malolomnický; Béla Grech, rýchtár vyšnoružbachský; Rudolf Tfirst, okr. notár podolinského okolia; Anton Kubek, okr. notár gňazďanského okolia; Jozef Kropács, okr. notár jarembinský; dr. Desider Neuwirth, okresný lekár; Karol Ignatovits, lekárnik starolubovenský; Jozef Román, rýchtár nižnoružbachský; Alexander Reinitz, notár mnišský; Rudolf Schleifer, notár gňazďanský; Zsitkovits, rýchtár gňazďanský; Georg Hlinka, rýchtár litmanovský; Michal Klimesák, rýchtár jarembinský; Michal Kaszencsák, rýchtár lublókrempešský; Ondrej Boreczky, rýchtár sulinský; Jozef Reges, rýchtár foršbašský; Štefánik, rýchtár lackovský, Georg Szivulka, rýchtár kamjanský, a ešte štyria rýchtári, potom dve sporiteľne, advokáti, mnohí rodičia a šesť kňazov.

K tomuto pohybu pripojí sa i obecnosť štyroch notariátov kěžmarského okresu. Požaduje to teda záujem veľkého vidieku, počítajúceho asi 40.000 duší, aby tá škola nebola preložená do Poprádu, lež aby aj naďalej účinkovala v Podolinci. Mestečko Podolinec, ktoré honosí sa môže so skvelou dejepisnou minulosťou, v novšom čase prinieslo tiež nemalú obeť v záujme svojho skoro tristoročného gymnásia. Svojou 20.000 korunovou základinou umožnilo utvorenie «Žiackeho stola» (alumnea). A teraz priniesie novú obeť. Na ciele internátu prepustilo svoj veľký poschodový mestský dom a podujalo i zariadenie tohoto s útrovami asi 10.000 korún, aby napomáhalo istejšie ubytovanie žiakov a lepší dozor nad nimi.

F. K.

Značenia na štvrtú uhorskú válečnú požičku vo Spiši.

Spiš na štvrtú uhorskú válečnú požičku značil 8,131.050 korún, teda vyše poldruha milióna viac, ako na tretiu. Je to skvelým dôkazom, že vlastenecká obeť spíšského obecnosť nielen že neustala, lež ešte postupuje. V levočskej úvernej banke a ústrednej sporiteľni značili 1,63.000 korún; v spiško-novovesskom sporiteľnom a úvernom ústave 670.000 kor.; v sporiteľni spíšských 16 miest 420.000 kor.; v poprádskej sporiteľni 804.700 kor.; v kěžmarskej sporiteľni 1,636.050 kor.; v kěžmarskej banke 133.750 kor.; v lubovensko-gňazďanskej sporiteľni 245.500 kor.; v ľudovej banke starolubovenského okolia 97.600 kor.; v spišskobelanskej sporiteľni 311.000 korún; v levočskej sporiteľni 430.000 kor.; v spišskopodhradskej sporiteľni 765.150 v gelnickej sporiteľni 7 banických miest 409.700 kor.; v spiškosobotskej sporiteľni 5 hornoviedieckych miest 409.700 kor.; v spiškosobotskej katolíckej ľud. banke 216.000 kor.; v spiškovlaskej sporiteľni 88.000 kor.; vo felkanskej banke 180.500 kor.; v podolinskej sporiteľni 177.000 kor.; v starovesskej sporiteľni 228.100 korún.

Mesto Lubica na štvrtú uhorskú válečnú požičku značilo 100.000 kor., na všetky štyri požičky dovedna 400.000 korún. Vyboraňanský rýchtár Michal Galgon Jaške na štvrtú uh. válečnú požičku značil 50.000 korún a na všetky štyri spolu 137.000 korún. Obyvatelia Štvrtku u tamojšieho učiteľa značili 28.000 kor., z toho Elemér Berssenyi, gvardián tamojšieho kláštora Minoritov, značil 8800 korún.

Predznaky rojenia sa včiel.

O takomto čase včelári už môžu byť pripravení na to, že dostanú roje. Nebude teda od vecí, keď prehovoríme o tých príznakoch, z ktorých včelár môže uztavárať na to, že dostane roj.

Čas rojenia sa včiel dosiaľ sa ešte nepodarilo celkom iste určiť, lebo napriek tomu, že včely hromadne vysadajú na boku úľa, predsa sa ešte neroja, kdežto druhé sa roja aj bez toho, aby predbežne boli vysadaly. Ale predsa sú isté predznaky, dľa ktorých môžeme očakávať rojenie sa včiel. Tieto predznaky sú nasledovné: Jestli je volaktorý úľ do samého spodku naplnený plášťami, tak je v úli už málo slobodného priestoru pre včely a ony zvlášte cez poludnie hromadne vysadajú na úľ. Jestli tieto včely ani na noc nevtiahnu do úľa, tak v nasledujúci deň môžeme čakať roj. Potom jestli trúdy volaktorého úľa včasne rano veľmi poleťujú, tak sa ten roj už tiež skoro bude rojiť. Jestli včely za riadnych okolností len veľmi slabo vyletujú na pašu a domov sa vracajúce včely prášok, ktorý na nôžkach doniesly, už nenesú do úľa, ale sa pridružujú ku vysadnutým včelám, tak toto už poukazuje na blízke rojenie sa úľa. Jestli ale tie včely, ktoré cez noc boli vysadnuté,

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

odrazu vniđu do úľa, alebo jestli vysadnuté včely sem i tam behajú, tak sa vtedy úľ už rojí. Keď má vyjsť druhák alebo tretiak, predošlý večer možno počuť v úľi spievanie matky.

Prváky vychodia riadne predpoludním alebo cez poludnie, ostatné roje popoludní a preto je potrebné, aby v čase rojenia sa včiel od 7. hodiny rano do 6. hodiny večer vždy volakto striehol roje pred včelínom. Prváky v daždivom alebo vo vetrínom počasí neradi vychodia, ostatné roje ohľadom počasia nie sú také priberčivé a háklivé.

Prvá pomoc pri zdutí dobytky.

Lichva sa nám vtedy zdúje, keď zožerie väčšie množstvo zvädlej, zaparenej, zarosenej alebo príliš mladej zelenej paše (strnisková ďatelinka) zvlášte vtedy, keď pred tým nič nežrala, tedy na lačný žalúdok. Tu sa tvorí v žalúdku veľké množstvo plynov, ktoré bachor nadujú a veľmi napnú a ak zvieratu skoro nepomáhame, zahynie následkom zadusenía, lebo rozšírený bachor veľmi tlačí pľúca, tak že sa nemôžu rozširovať a zvierá dýchať nemôže. Obyčajne dávajú zvieratu slamené povrieslo do papuli, ktoré mu uviažu o rohy a natrú kolomažou alebo dechtom, aby rýchle žviakalo (prežúvalo), aby sa mu grgalo a tým aby plyny z neho vychádzaly. Veľmi jednoduchý a lacný prostriedok proti zdutiu sa dobytky je aj vápené mlieko, psostriedok, ktorý vždy môžeme mať pri ruke. Keď to hovädo vypije, tým zmierni sa obsah uhličnatej kyseliny v žalúdku a zvierá o krátky čas ostane značne lepšie. Gazdovia by veľmi dobre urobili, keby po svojich ďateliniskách rozosiali trochu rasce, ktorá, ako je známo, napomáha vetry, čím sa zdutiu zvierat predísť môže. Proti zdutiu sa zvierat starým známym liekom je aj salmiakový lieh, 10 grammov, s toľkým dielom terpentínového oleja v pol litre jačmeného a ražového odvarku. Táto miešanina tiež blahodarne účinkuje.

Veľmi dobrým domácim liekom je aj cesnak. Dve alebo tri cesnakové hlávky treba posekať na drobno, to treba variť v jednom litre mlieka a potom to v prikytej nádobe treba nechať kysnúť. Čím je staršia táto tekutina, tým lepšie účinkuje. V štvrt hodinových prestávkach dávajme z toho chorému zvieratu po pollitre. Ak je zvierá menšie alebo ak neni tak veľmi zle, dostačí aj štvrt litrová dávka naraz.

Aj šnupavý tabak, toľko ako za 10 halierov dajú z neho, do niečoho zavínutý sa môže dať chorému zvieratu. Často už aj tento prostriedok odstránil zlú chorobu, lebo keď zvierá šnupavý tabak prehltnie, nasleduje rihanie a zdutie prestane.

Lenže tieto prostriedky, zvlášte keď je veľmi zvierá zle, alebo keď sme sa s pomocou zapoznili, často sú nedostatočnými a čo by hneď podporované boli chladným oblievaním alebo klistrovaním zvierata. Vtedy pravda treba už zvieratu pichnúť do bachora. Ale tu neni ľahostajným, že aký nástroj k tomu používame,

lebo z toho pozdejšie môžu povstať nebezpečné nemoce u pichnutého zvierata. Preto je dôležité, aby sme upotrebovali nástroja primeraného a aby patričný človek vedel, že ako má s ním zachodiť.

Samo sebou sa rozumie, že kde je zverolekár pri ruke, v páde zdutia sa zvierata, treba sa ku tomu obrátiť o radu.

Chovanie teliec po prvom roku.

Telcom, ktorým už minulo po roku, vlete postačí paša a len, jestli tu málo dostanú, treba im pašu vynahrádzať v maštali takým zeleným krmom, aký práve máme. V zime krm sostavíme im zo sena, slamy, pliev a repy tak, aby z repy na jedno zvierá denne nepadlo vyše 10 kilogrammov. Ku tomuto primiešame 1—2 klg. pliev a slamy a sena zvieratom dáme toľko, aby sa nasýtily. Že koľko má byť sena a koľko slany, to závisí od toho, že od jakej miešaniny slamy a sena je teľa v dobrom mäse.

Tá jalovica, ktorá sa po roku a troch štvrtí roka, alebo v druhom roku svojho života dostane pod býka, nech dostáva taký krm, jako kravy, a síce jako tie kravy, a síce jako tie kravy, ktoré dávajú málo mlieka alebo sú telné a preto prisúsajú.

Jalovička, ktorú ešte nepustíme pod bujaka, v lete nech sa živí pašou, jestli je potrebné, zeleným krmom a v zime takéto jalovičky chovajme senom, slamou, repou a plevami, toľko im dávajúc z týchto krmív, aby sa nysýtily, lebo ačkoľvek vyvinovania sa jalovičky je teraz už slabé, ale ešte vždy trvá, zvierá sa vtedy zvlášte rozrastá.

Gazda, ktorý aj cez leto doma chová statok, nech sa postará o to, aby mladé zvieratá veľa sa zdržovali na tom mieste, kde sa slobodne môžu pohybovať na čerstvom vzduchu. Kto je na to odkázaný, že aj cez leto na maštali musí držať statok, radšej nech prestane chovať rožnú lichvu, lebo takéto chovanie rožného statku je len trápenie. Takýto gazda radšej nech si kupuje potrebné kravy alebo voly.

O vybrání kundrákov na plemeno.

Malí gazdovia nemajú svojich kancov, ale sa ich mašice nahukajú na paši. Zákon predpisuje, že aký má byť spoločný kanec. Nech je beľavý, čierny, alebo nech má brucho ako lastovička, hlavu nech nemá ako mašica, krk nech je široký, uši nech má dosť veľké, dula visiace, zarastené kaderami, chrbát nech má dlhý a rovný, zadok široký podoby dyne, driek nech je hlboký a široký, nohy silné, v lopatkách mäsité a najviac ak stredne dlhé. Ktorý kundrák neni takýto, toho ku spoločnej potrebe chovať neslobodno. Ale neslobodno držať ani takých kancov, ktorí trpia na nejakú dedičnú nemoc.

Pri vybrání kanca ešte väčší pozor treba dávať ako pri vybrání mašice, lebo od jedného kundráka

cez rok bude viac prasiec ako od jednej mašice. Kanca kúpme z takého miesta, kde na chovanie ošípaných vynakladajú veľkú pozornosť. Pozorujme aj na to, aby kanec nebol veľmi blízky pokrevný mašici, lebo sa dokázalo, že od takéhoto kanca a od takejto mašice pochodiaci potomci viac hynú na nákazlivé nemoce, ako tie ošípané, ktorých rodičia neboli blízki pokrevní. Ďalšia príbuznosť není veľká chyba a malý gazda tomu takmer ani nemôže vyhnúť. Kancov teda treba meniť každé dva alebo tri roky.

Zpomedzi na mäso chovaných ošípaných slobodno chovať takého kanca, ktorý pochodí z dobrej fajty, charakter fajty je uňho vyvinutý, je krotký, má krátke nohy a mäkkú hustú sršť. Ktorý kanec tieto vlastnosti nemá, toho zákon nedovoľuje držať.

Cieľuprimerané strašiaky.

Keď človek cestuje, alebo keď sa len tak prechádza po poli, mnoho ráz mu utkvie oko na tých najnezmyslenejšie zostavených strašiakov pre vtákov. Tu jeden deravý klobúk visí so stromu, tam zase jedna upísaná handra chce so svojim pohybovaním sa vo vetre zahnať dotieravých vtáčikov. A mnoho ráz vidíme, že tieto podivné a nevkusné strašiaky zhola nič neosožia, ba videl som už aj to, že si vtáčiky práve na strašiaka sadli. V každom svojom počínaní máme prejaviti istú dôvtipnosť a vtedy naša práca bude mať výsledok.

Pri tejto príležitosti dva veľmi cieľuprimerané strašiaky chceme opísať.

Jeden takýto strašiak pozostáva z ľahkého brezového prúta, alebo z iného ohebného dreva, ktorého hrubší koniec vopcháme do zeme a na tenší koniec mu zavesíme jednu fľašu, s ktorej sme ale ešte prv dno vyrázili. Motúz, na ktorom fľaša visí, spustíme hrdlom fľaše do nej, na koniec mu priviažeme jeden kliniec, ktorý vždy, keď sa motúz hore bude pohybovať, na stenách skla bude zvoníť. Dobré urobíme, keď o ten motúz priviažeme jednu evertu, ktorá ale má byť taká dlhá, aby z fľaše naspodku trčala von. Na koniec evertu pripevníme kus z rozbitého zrkadla alebo nejaký iný ligotajúci sa predmet. Od hlasu klinca so sklom a od ligotajúceho sa predmetu vtáci sa budú báť, odstrašia sa. Sprobujte, peniaze, ustávania vás to stáť nebude a možno, že osoží.

Druhý spôsob zhotovenia strašiaka je nasledovný:

Tiež na ohebný prút priviažeme jeden hodný kus korka (paraťa), alebo iný podobný predmet, do ktorého zôkol-vôkol napeháme husacie alebo vtáčie perie. Potom z dreva vystrúhame, už tak ako sa nám to podarí, jednu vtáčiu hlavu, ktorú šikovne umiestnime medzi perie, aby sa to celé podobalo nejakému letiacemu vtákovi. Vektor sa teraz bude zachytávať do peria, niť bude sem i tam trhať a tak sa bude zdať, ako čo by aj ten náš umelý vták letel a toto iste ochráni naše siatiny od pustošenia škodlivých vtákov.

CHYRNIK.

Všetkým ct. dopisovateľom, čitateľom a čitateľkám prajeme šťastlivé sviatky!

Osvietený pán biskup spišský za katol. školu. Jeho excellencia, dr. Alexander Párvy na vnútorné zariadenie novej, krásnej haligovskej (Spiš) r.-katolickej školy poslal 500 korún. Haligovská r.-kat. školská stolica osvietenému pánu biskupovi i na tomto mieste vyslovuje svoje vrúcne vďaky!

Z biskupstva spišského. Jeho veličenstvo kráľ Jána Csumittu, dekana-farára starolubovenského, vymenoval za čestného prepošta. Nový prepošt narodil sa v spišských Krompachoch roku 1856. Za kňaza bol vysvätený r. 1881. Kaplánom bol v Teplici, vo Vrbove, v Stanovciach a v Spišskej Belej. Roku 1884. stal sa farárom v Novej Lubovni. Roku 1887. vymenovaný bol za škôldozorec dekanátskeho okresu lubovenského. Roku 1892. stal sa farárom v Starej Lubovni a r. 1909. vymenovaný bol za dekana. — Levočský kostol Sv. Jakuba na štvrtú uhorskú válečnú požičku značil 5000 kor. — Veriaci biacovskej farnosti na rozličné válečné ciele značili 400 korún.

Kráľov dar. Vdova Lukáša Ludányiho, obyvateľka obce Mindszent sedem synov má na vojne, z ktorých dvaja dostali sa do zajatia, mimo toho ôsmy jej syn je válečným robotníkom a manžel jej jedinej dcéry je tiež vojakom. Dľa tohoto teda z Ludányičkinej famílie vlastne deväť chlapov prislúcha do sväzku zbranej moci. Ludányička vo svojej opustenosti jeho veličenstvu kráľovi písala list, v ktorom sa s radosťou chválila s týmto a odvolávajúc sa na svoju starobu, prosila podporu od jeho veličenstva. Jej prosba bola vyslyšaná a kráľ poslal jej peknú monogrammom jeho veličenstva a uhorskou sv. korunou ozdobenú striebornú plakettu Panny Marie a 500 korún zo svojej súkromnej pokladnice. Kráľov dar nadžupan stolice slávnostne odovzdal hlboko dojatej žene.

Vyznačenie vodcov našej armády na talianskom fronte. Jeho veličenstvo kráľ generáloberstovi arcikniežatu Eugenovi na povďačné uznanie vynikajúcich služieb, ktoré preukázal čo hlavný veliteľ našich na talianskom fronte víťazne bojujúcich čiat vyslovil svoje zvláštne pochvalné uznanie. Jeho veličenstvo súčasne podmaršallovi Alfrédovi Krauszovi, náčelníkovi generálneho štábu víťaznej armády na uznanie jeho vynikajúcich služieb udelil rád Leopolda I. triedy s válečnou dekoráciou a jazdeckému generálovi rytierovi Jánovi Henriquezovi za zdarné vedenie jedného vojenského sboru voči nepriateľovi udelil rád železnej koruny I. triedy s válečnou dekoráciou.

Nemecký cisársky pár medzi našimi invalidmi. Cisár Vilhelm, jeho manželka a braunschweigska kňažna minule na železničnej stanici Wilmersdorf—Freudenau navštívili rakúskych a uhorských invalidov, ktorí cestovali z Ruska.

Čestní doktori budapešianskej university. Jeho veličenstvo kráľ senátu budapešianskej vedeckej university dovolil povýšiť bulharského cára Ferdinanda za čestného doktora filosofických vied, jazdeckého generála arciknieža Jozefa, pruského generálobersta Augusta Mackensena, tureckého vojenského ministra generála bašu Envera za čestných doktorov štátnych vied a ministerpredsedu grófa Štefana Tiszu za čestného doktora právnych vied a odovzdal im diplom čestného doktorátu.

Zlatá svatba. Dr. Alexander Lorx, stoličný hlavný lekár Spiša, 24. mája slávil zlatú svatbu so svojou manželkou Irmou Soltész.

Ozvali sa zmizlí hrdinovia. Levočský murár Jozef Jablonovszky, ktorý s 9. honvédsym plukom dostal sa do Przemysla a o ktorom odtedy nebolo chýru, po 14 mesiacoch písal teraz z ruského zajatia. — Richvaldský (Spiš) gazda Ondrej Irha, ktorý 15. septembra r. 1915. bol zmiznul na ruskom bojišti a o ktorom odtedy nič nebolo počuť, písal teraz na maďarskej táborskej karotke z ruského zajatia. Píše, že s ním sú i Ján Michna, mládenec richvaldský, a Ondrej Grivalsky z Hafky: všetci traja pešiaci 67. peš. pluku a sú zdraví. 10. apríla v Kijewe datovaná karotka 28. mája došla do Richvaldu. — Obecný vojak Štefan Balogh z Levoče ostatný raz písal 31. augusta r. 1914. a odtedy nebolo o ňom chýru. Teraz písal z Ruskej Woronežky, že je ruským zajatcom a že je zdravý.

Novšie do ruského válečného zajatia sa dostali z Levoče: 25-ročný Ladislav Polomszky, pešiak 67. pluku, internovaný je v Tehsembaru, a 21-ročný Štefan Venglarčík, pešiak 67. pluku, internovaný je v Iwanowo-Wosniesenu v gubernii Wladimier.

Rožňavská pokladnica náboženských základní na štvrtú uhorskú válečnú požičku značila 100.000 korún. Rožňavský kanonik dr. M. Göbel značil 20.000 korún.

Pravoslávny kostol v Lubline posvätili v rímsko-katolícky. Vojenský biskup Imrich Bjelik 24. mája prišiel na okupované územie ruského Poľska. Vo všetkých mestách slúžil slávnostnú sv. omšu, všetkým vyrukovaným vojakom v ich materinskej reči povedal kázeň. Dňa 27. mája navštívil cisárskeho hlavného gubernátora nemeckého a večer na automobile dovezol sa do Lublina a nasledujúci deň predpoludním o 9. hodine lublinský pravoslávny kostol posvätili v rímsko-katolícky kostol miestnej posádky. Vojenský hlavný gubernátor poľný zbrojmajster Kuk s námestníkom generálneho štábu prišiel ku kostolu a so všetkými dôstojníkmi a úradníkmi miestnej posádky išiel do kostola a bol prítomný na prvej sv. omši. Vojenský biskup Bjelik povedal príležitostnú reč a kostol odovzdal miestnej posádke. Slávnosť skončila sa apoštolským požehnaním a defilovaním. Na slávnosti boli prítomní početní obyvatelia mesta. Vojenský hlavný gubernátor na poludnie dával obed.

Válečných sirôt je vo Spiši doteraz 917.

Zákaz rezania. Minister poľného hospodárstva zakázal rezanie niže trojročných jalovíc a teľných kráv a nariadil, že na mäso určené kusy rožnej lichvy len pri spoluúčinkovaní a na základe dovolenia skumačov mäsa slobodno zarezaf. Výnimku robí len nutné zarezanie rožnej lichvy. Kto sa proti tomuto nariadeniu previní, spácha priestupok, bude zodpovedne trestaný a mimo toho zhabú mu i mäso bez dovolenia zarezaného kusa.

Dohán zdražiel. Už od dávnejšieho času sa hovorilo, že dohán a dohánové výrobky zdražujú. Toto sa teraz stalo. Minister financií vyadl nariadenie, ktorým počnúc od 1. júna cenu dohánu a dohánových výrobkov zvyšuje. Zo známejších cigár regalitas bude za 24, trabuko 22, britanika za 20, millares za 18, operas za 16, kuba za 12, portoriko za 9, cigarillos za 7 a krátka cigara tiež za 7 halierov. Cigarety zvané Nilus budú za 9, Memfis za 7, Mirjam za 6, Király za 5, Hölgy za 5, Šport za polštvrtá, Duna za 3, Dráma za poltreťá haliera. Cena dohánu do fajky a na cigarety je tiež zvýšená. Ešte spomneme, že cigary palmas, palmitas a rosita, cigarety stambul a sultán prestanú dorábať.

Nemecký cisár na elektrickej železnici. Nemecký cisár Vilhelm celkom nečakane 3. mája predpoludním o 10. hodine prišiel do mesta Elbing vo východnom Prusku a na vozni pouličnej elektrickej železnice zaviozol sa do dielne na lode. Ponevác návšteva bola nečakaná, preto cisára vôbec nevíkali. Aní v dielni nič nevedeli o cisárovej blízkej návšteve. Cisár s týmito slovami obrátil sa ku konduktorovi elektrického vozňa:

— Či aj ku dielni na lode pôjdete?

Keď konduktor povedal, že áno, cisár takto riekol svojmu sprievodu:

— Dobre, páni moji, tak sadnime do vozňa.

Vo vozni nikto nepoznal cisára, ale cestovatelia opustili vnútro vozňa tak, že vo vozni ostal len cisár so svojim sprievodom.

Keď cisár a všetci členovia jeho sprievodu po 10 pfenigov hodili do krávice, do ktorej sa povozné hádže, cisár pristúpil ku konduktorovi, ďakoval mu a daroval mu 10 mariek.

V dielni na lode tajný radca Ziese povodil cisára po osade dielne.

Cisár veľmi dobre vyzeral a keď sa rozniezol chýr, že je tam, zo všetkých strán ho pozdravovali. Cisár so svojim sprievodom pred 11. hodinou na automobile zaviezol sa na železničné nádražie a odcestoval ďalej.

Prvý raz sa stalo, že cisár cestoval na pouličnej železnici a to ešte s mnohými inými cestovateľmi.

Nové dôstojnícke vyznačenie. Pri vyznačeniach dôstojníkov za ich hrdinské a zdarné držanie sa pred nepriateľom dosiaľ najviac sme poznali nasledovné stupne: 1. bronzovú medaillu signum laudis alebo iným menom «bronzová vojenská záslužná medailla»; alebo: «najvyššie pochvalné uznanie», 2. strieborná medailla signum laudis alebo iným menom «strieborná vojenská záslužná medailla», alebo novšie «najvyššie pochvalné

uznanie»; 3. vojenský záslužný kříž III. triedy s válečnou dekoráciou; rytiersky kříž rádu Leopolda s válečnou dekoráciou a po vyšších triedach týchže rádov rád Marie Terezie. Teraz následkom novšieho nariadenia v stupňoch týchto vyznačení nastane základná zmena. Od tohto času medaillu signum laudis dajú i druhýraz, ba aj tretíraz a medzi tretíraz udelenú striebornú medaillu signum laudis a vojenský záslužný kříž uvedú nový stupeň vojenského vyznačenia: najvyššie zvláštne pochvalné uznanie, odznakom ktorého bude od dosavádnej väčšia, pozlátená a okolo koruny vavrínovým vencom ozdobená medailla signum laudis. Teda budú päťoraké medailly signum laudis; bronzová, prvýraz, druhýraz a tretíraz udelená strieborná a konečne pozlátená medailla signum laudis.

Smrť. Štefanová Ribovics, rodz. Irena Illés, manželka vyšnoreaškého učiteľa, po dlhej a trapnej chorobe zomrela v Levoči v 52. roku života svojho. Nebohá na cirkevné ciele poručila blízko 50.000 korún. — Karol Károlyi, majór lučenského 25. pešieho pluku, rodák zo spišského Ondrišľa, po ťažkej žalúdkovej operácii zomrel v Budapešti v 46. roku života svojho. — V Levoči 26 mája zomrel Jozef Engelmayer, bývalý predseda súdnej stolice, v 77. roku života svojho. V ňom oplakáva kézmarský hlavný slúžny dr. Eugen Engelmayer svojho otca. Nebohý bol dva razy ablegátom levočského volebného okresu.

Turci v Kézmarku. Turci poslali 48 tureckých mladikov do Uhorska, aby sa odborne vycvičili na rozličných technických učebných ústavoch. Z tých prišlo sedem do Kézmarku, aby si v tamojšej tkanickej škole osvojili k textilnému priemyslu potrebné znalosti. Všetci siedmi sú synovia vážených carihradských mešťanov. O ich intelligencii svedčí, že všetci hovoria okrem svojej materinskej reči aj francúzsky, niektorí i anglicky, jedon vie i dačo nemecky. Kým sa naučia maďarsky, prednášať im musia po francúzsky.

Z mrtvých vstal zosnulý hrdina. O Jozefovi Mattovi, ktorý pred vojnou viedol filiálku spiško-novoveského potravného spolku, ešte v jaseňi lanského roku prišla k rodine tá úradná zpráva, že 15. novembra zomrel v ruskom válečnom zajatí v Léwe. A v tieto dni prišla od neho 1. apríla 1916. datovaná karotka, v ktorej píše, že je zdravý.

Vojenské vyznačenie. Reservný zástavník Eugen Gellért vyznačený bol striebornou medaillou hrdinskosti I. triedy a honvéd Ján Jaczkó striebornou medaillou hrdinskosti II. triedy. Obidvaja slúžia pri košíckom 9. honvédskom pluku.

V levočských vojenských nemocniciach od počiatku vojny doteraz opatrovali 10.040 ranených a nemocných vojakov. V posledných dvoch týždňoch zomreli tam nasledujúci hrdinovia: 37-ročný Štefan Fát, obecný vojak 41. peš. pluku, rodák z biharskej obce Turanka; 23-ročný Georg Roman, obecný vojak 36. peš. pluku, rodák zo Šegešváru; 49-ročný Ján Kalina, obecný vojak 9. landwehrskeho pluku, rodák z Roudnice (Česko); 22

ročný Franc Buzásy, obecný vojak 72. pešieho pluku, rodák z prešporskej obce Püspöki; 24-ročný J. Prokes, obecný vojak 8. peš. pluku, rodák z Brna (Morava); 20-ročný Ladislav Lodri, obecný vojak 30. honvédskeho pluku, rodák z Kiskundorozsmy, a 25-ročný Ján Vasylyszyn, obecný vojak 95. peš. pluku, rodák z obce Sloboda (Galícia). Pochovali ich s vojenskou pompou.

Z ruského válečného zajatia. Od richvaldského gazdu Ondreja Harendarčika spišskorichvaldský r.-kat. farár z Tomska dostal karotku, ktorú podpísal i Ján Schoitz z Malej Lomnice; 3. januára datovaná karotka 30. mája došla do Richvaldu. — Spišskorichvaldský mládenec Štefan Michna písal svojej matke z Orenburgu, že jej 2. febr. písanú karotku dostal 5. mája. — Anton Kosztelnik, bývalý vyšnolapšanský a terajší čomatelský učiteľ, v svojej 24. apríla datovanej a 30. mája došlej karotke z Ufy píše richvaldskému farárovi, že jeho 18. februára písanú karotku dostal.

Slávnostné otvorenie nemocnice v Piešťanoch. Piešťany i v dávnych časoch boli válečnými kúpeľami. A hrdinovia bojov s Turkami do Piešťan prichádzali hľadať úľavu na svoje rany, lebo zkusovali, že hlien z Váhu a voda tamojších prameňov nielen lámku a reumu, lež aj mečom a kopijou zasadené rany vyliéči. Vojenské ministerstvo uzavrelo, že v Piešťanoch ku starým nemocniciam postaví barakovú nemocnicu so 600 postelami pre mužstvo armády. Správa kúpeľov však chcela mať stály ústav a dala postaviť stály kúpeľ a nemocnicu, ktorá zodpovedá všetkým požiadavkám terajšieho veku a v ktorej za dvadsať rokov v prvom rade vojakov budú liečiť. Táto nemocnica a kúpeľ dostala meno «Pro Patria» a ku jej slávnostnému otvoreniu poprosili náčelnika spolku Červeného kríža monarchie arciknieža Franca Salvatora, ktorý 5. júna predpoludním o 11. hodine prišiel do Piešťan so svojim sprievodom. Na železničnej stanici arciknieža vítali honvédske minister barón Hazai, zastupitelia správy Červeného kríža gróf Andrej Csekonics a gróf Emil Széchenyi, majiteľ kúpeľov gróf Imrich Erdődy, vlastnekej obetavosti ktorého možno hlavne ďakovať za postavenie nemocnice, hlavný župan Štefan Craus, podžupan Karol Thuróczy a mnohí iní. Pred hotelom «Thermia» shromaždené obecnstvo s hlučným éljenovaním privítalo arciknieža, ktorého tam kúpeľný hlavný lekár snemový vyslanec dr. Kolomann Fodor pozdravil. V mene kúpeľných hostov rodina grófa Erdődyho privítala arciknieža pred hotelom «Thermia». Odtiaľ arciknieža išiel ku novej nemocnici, kde ho čakalo kňazstvo s arcibiskupským vykárom pralátom Pavlom Jedličkom na čele. Tu direktor kúpeľov Ludvik Winter privítal arciknieža, ktorý zlatým kľúčom otvoril dvere válečnej nemocnice, obzrel si miestnosti a mlatkom trikrát udrel na posledne položený kameň budovy. S týmto válečnou nemocnica a kúpeľ boli odovzdané svojmu povolaniu. Popoludní v hoteli «Thermia» bol slávnostný obed, po ktorom si arciknieža obzrel ostatné hotely a kúpele.

Z Vysokých Tatier. V Nových Smokovciach 24. mája zariadila zotavujúca domoveň officierov dobročinný koncert k spomoženiu vojakov oslepnutých vo vojne. V Tátraszéplaku zdržuje sa 175 kúpeľných hostí.

Mrtví a ranení.

Zkráteniny: pp. = spoločný peší pluk; hp. = honvédskejší peší pluk; jb. = jágerský bataillon; komp. = kompánia; náhr. komp. = náhradná kompánia; bat. = bataillon. Za menom stojace číslo označuje kompániu, v ktorej patričný slúži. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel; písmena z. ale značí, že patričný je zajatý.

Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.

Maxian Ján (Morvaszentjános) 13. lp. z., Mertus Albert (Istvánháza, Hont) 26. pp. 1. VI. marškomp. z., Michalič Štefan (Ótura) 72. pp. 13, Miklošovič Jakub (Pozsonysárfő) 13. lp. z., Mikuska Pavel (Hársas) 12. pp. 7 †, Monyis Štefan (Unyad, Hont) 26. pp. 6 z., Móri Ján (Moesonok) 12. pp. †, Neuschl Jozef (Selmechánya) 26. pp. 12 z., Novotny Karol (Nagyszombat) 13. lp. z., Ochaba Franc (Vágkeresztur) 13. lp. z., Pančucha Pavel (Cajla) 72. pp. 10, Papšo Michal (Vágajla) 26. pp. 2, Parkánsky Vilhelm (Garamkövesd) 14. lp. 9. z., Paserim (?) Jozef (Banka) 13. lp. z., Pazdera Jozef (Bélabánya) 26. pp. 9 z., Pažický Imrich (Pöstyén) 13. hp. 8 †, Pilacik Ján (Kosárfalva) 72. pp. 10, Plachy Vendel (Százpatak) 13. lp. z., Porubec Štefan (Ujpetend) 26. pp. 6 z., Pramuka Jozef (Selmechánya) 26. pp. 4 z., Prasna Andrej (Bernece) 26. pp. 2 z., Prasner Franc (Baráti) 26. pp. 9 z., Preisinger Michal (Dévényújfalú) 13. lp. z., Prokop Štefan (Malacka) 72. pp. 12, Psota Štefan (Hódi) 13. lp. z., Puškáš Ján (Mást) 13. lp. z., Puskajler Július (Selmechánya) 26. pp. 11. z., Ravas Štefan (Jóka) 13. lp. z. (zomrel v ruskom zajatí), Ribár Ján (Gósfalu) 13. lp. z., Rusnák Adalbert (Korpona) 26. pp. 4. — Scharvaicz Martin (Vágmagyarád) 13. lp. z., Schebora Rudolf (Cseszte) 13. lp. z., Schieber Gejza Albin (Istvánháza) 26. pp. 11 z., Sebestyén Franc (Szered) 72. pp. 10, Šinunek Pavel (Bánkeszi) 12. pp. 4. náhr. komp. †, Šišulák Štefan (Laksárujfalú) 72. pp. 10,

Škripek Jozef (Szob) 14. hp. 9. z., Stankovsky Urban (Mászt) 13. lp. z., Štefan Ján (Kunovágása) 26. pp. 3, Štefan Christian (Ujverbász) 6 hp. oddelenie so strojovými puškami II †, Stelel Karol (Selmechánya) 26. pp. 11 z., Sakmann Ján (Mankóc) 26. pp. 9, Sandelsky Jozef (Majtény) 72 pp. 13, Stračina Štefan (Selmechánya) 26 pp. 6. z., Sveolek Ján (Puhó) 83. pp. 5, Tesák Ludvik (Alsóhámor) 26. pp. 3 †, Timko Vilhelm (Salgó) 99. pp. 13 †, Tokoš Ján (Szakolca) 99. pp. 15 †, Toncer Ján (Vámosmikola) 26. pp. 10, Tóth Ján (Liptó) 83. pp. 5, Tótyi (?) Ján (Lekér) 26. pp. 8 z., Urbančík Michal (Merény) 67. pp. 8, bol oznámený ako mrtvý, žije, Vandák Ján (Gósfalva) 13. lp. z., Vatr Štefan (Kisörvisty) 13. hp. 8 z., Večerek Ján (Zakammene) 72. pp. 2, Vinkler Jozef (Pozsony) 13. hp. 2 z., Vlčik Pavel (Pozsony) 13. hp. z., Vodička Jozef (Szered) 13. hp. z., Vražič Imrich (Nemessúr) 19. jb. 3, Zaic Martin (Morvaszentjános) 1. 13. landšturm. etapp. bat. z., Zatyik Vendel (Garamszöllős) 26. pp. 2, Žilavi Štefan (Malacka) 13. lp. z.

Z prešporského 13. honvédskejšo pešieho pluku: Almási Ján (Vámosfalú) 2 z., Beleš Michal (Dimvár) 3 z., Belica Ján (Gósfalva) 6 z., Benci Peter (Alsólóc) 3 z., Berger Samuel (Nagysúr) 1. náhr. komp. z., Bohuš Dominik (Istvánkirályfalva) 3 z. (totožnosť presne nie ustálená), Čermák Štefan (Nagylévárd) 1. náhr. komp. z., Cauner Ján (Egyházhely) 1 z., Dedinsky Imrich (Pozsonyszentgyörgy) 2 z., Demovič Karol (Ispáca) 2. náhr. komp. z., Diem Ludvik (Nagyszombat) 4 z., Dočkala Štefan (Galánta) 10 z., Dzibela Štefan (Pozsonyfehéregyház) 4 z., Fajnor Július (Gidrafa) 2 z., Falat Michal (Farkashida) 1. náhr. komp. z., Filustek Franc (Závod) 8 z., Florián Ján (Szemet (?) st. prešporská) 3. náhr. komp. z., Guldán Ján (Ottóvolgy) 2 z., Havlik Ladislav (Kislévárd) 6 z., Hlavaty Franc (Vágsellye) 12 z., Hlavna Jozef (Majtény) 1. náhr. komp. z., Hos Jozef (Nagylévárd) 1. náhr. komp. z., Hrohon Florian (Gajár) 1. náhr. komp. z., Illith Franc (Stomfa) 3 z., Janech Dominik (Nagykosztolány) 10 z.

(Pokračovanie nasleduje.)

Odpredaj makulatúry papieru starých novín.

Cena 16 korún za m. cent. K dostaniu len v Budapešti vo vydavateľstve našich novín. Zásielka na vidiek prítomne vytvorená.

Oznamy prijíma administrácia „Krest'an“ Budapest, Szentkirályi-u. 28

51 rokov v obchode, vyzkúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlató-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivú ostriu zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosy už od 50 rokov rozposielame najväčším pánstvám a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlató kosy“ s poštovou dobierkou:

	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
Cena 1 kosy	2-60	2-70	2-80	2-90	3-	3-10	3-20	3-60 kor.

Cena 1 kusy Bazilika diamantovej osielky 1-50 kor. Takej nikdy nebolo. Zvláštne upozornenie pre sbierateľov kupcov na kosy. Pri kúpe 10 kusov kós 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 30 kusov, zdarma posielame 3 kusy alebo jeden výborný 6 výstr. revolver, alebo jeden opravde postriebrený metallový kríž. Prosíme na každý pád žiadať si náš veľký obrázkový cenník. Zdarma ho pošleme a každému spôsobíme s ním veľkú radosť. — K dostaniu v obchode: Jozef Marosi a Syn. Esztergom 15. číslo. 51 ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.